

 Nemzeti Információgazdálkodási
és Módszertani Intézet

Könyvvizsgálat rendszere

Dr. Kántor Béla

530. Könyvvizsgálati mintavételezés

Cél

A könyvvizsgálati mintavételezés alkalmazásakor a könyvvizsgáló célja, hogy az ésszerű alapot nyújtson számára arra a sokaságra vonatkozó következtetések levonásához, amelyb 1 a mintát kiválasztja.

Követelmények

- 1) A minta kialakítása, mérete és a tételek tesztelésre történő kiválasztása
- 2) Könyvvizsgálati eljárások végrehajtása
- 3) Az eltérések és hibás állítások jellege és oka
- 4) A hibás állítások kivetítése
- 5) A könyvvizsgálati mintavételezés eredményeinek értékelése

1. A minta kialakítása, mérete és tételek tesztelésre történő kiválasztása

A könyvvizsgálati minta kialakításakor a könyvvizsgálónak a könyvvizsgálati eljárás célját és annak a sokaságnak a jellemzőit kell figyelembe vennie, amelyb 1 a mintát veszi.

A könyvvizsgálati mintavételezés lehet vé teszi a könyvvizsgáló számára, hogy a kiválasztott tételek bizonyos jellemzőjér 1 könyvvizsgálati bizonyítékokat szerezzen és értékeljen annak érdekében, hogy **következtetést vonjon le arról a sokaságról**, amelyb 1 a mintát veszik, vagy segítséget nyújtson a következtetés levonásához.

A könyvvizsgálati mintavételezés alkalmazható
nem statisztikai vagy
statisztikai mintavételezési megközelítésekkel.

1. Minta kialakítása

❖ „A könyvvizsgálati minta kialakításakor a könyvvizsgálónak a könyvvizsgálati eljárás célját és annak a sokaságnak a jellemzőit kell figyelembe vennie, amelyb 1 a mintát veszi”

- ❖ A megfelelő minta el feltétele a könyvvizsgáló céljainak megfelelő sokaság kiválasztása
- ❖ Biztosítani kell, hogy a minta forrásául szolgáló sokaság a vizsgálandó elemek összességét tartalmazza (teljesség)
- ❖ hogy a sokaság elemei valóban hordozzák a könyvvizsgáló által ellenőrizni kívánt információt (megfelelőség).
- ❖ Hatékonyság rétegzéssel javítható (a sokaság egészét több réteg prezentálja)

1.A minta mérete

❖ „A könyvvizsgálónak olyan mintaméretet kell meghatároznia, amely elegendő ahhoz, hogy a mintavételezési kockázatot elfogadhatóan alacsony szintre csökkentse”

- ❖ Optimális mintanagyság egyensúlyban van
 - ❖ A mintavételezés kockázatával
 - ❖ Mintavételezés költség-haszon elvével

- ❖ Cél: lehet legkisebb mintavétel, amely a mintavétel kockázatát elfogadható szinten tartja
- ❖ Mintanagyság emelése csökkenti a mintavétel hibájának kockázatát, növeli a minta eredményeinek megbízhatóságát
- ❖ Statisztikai mintavételezés: matematikai képletel
- ❖ Nem statisztikai mintavételezés: a sokaság nagykockázatú egyedeire koncentrálna választja a minta nagyságát.

1.Tételek tesztelésre történő kiválasztása

„A könyvvizsgálónak úgy kell kiválasztania a tételeket a mintához, hogy a sokaság minden egyes mintavételezési egységének esélye legyen a kiválasztásra”

- Reprezentatív minta: a torzítás elkerülés érdekében a sokaságra jellemző tulajdonságokkal rendelkező mintatételek kiválasztása
- Minták kiválasztásának módszerei:
 - véletlenszerű: véletlen számsorok generálása számítógéppel
 - rendszerezett: az első tétel kiválasztása véletlenszerű, onnantól a soron következő elemek között mindig ugyanakkora távolság lesz
 - ötletszerű: gyors, kötetlen, szubjektívítés
 - pénzügyeségen alapuló: érték alapján súlyozott kiválasztás

2.Könyvvizsgálóati eljárások végrehajtása

„A könyvvizsgálónak minden egyes kiválasztott tételre a célnak megfelelő könyvvizsgálóati eljárásokat kell végrehajtania”

„Ha a könyvvizsgálóati eljárás a kiválasztott tételre nem alkalmazható, a könyvvizsgálónak az eljárást egy helyettesítő tételre kell végrehajtania”

Például:

A kifizetési jogosultságra vonatkozó bizonyíték teszteléskor egy érvénytelenített csekket választanak ki. Ha a könyvvizsgáló meggyőződik arról, hogy a csekket megfelelően érvénytelenítették, tehát az nem minősül eltérésnek, egy megfelelően kiválasztott helyettesítő tételt vizsgál meg

2.Könyvvizsgálóati eljárások végrehajtása

„Ha a könyvvizsgáló egy kiválasztott tételre nem tudja alkalmazni a megtervezett könyvvizsgálóati eljárásokat vagy megfelelő alternatív eljárásokat, a könyvvizsgálónak ezt a tételt kontrollok tesztelése esetén az elírt kontrolltól való eltérésként vagy adatok tesztelése esetén hibás állításként kell kezelnie.”

Például:

- A tételhez kapcsolódó dokumentáció elveszett
- Megfelel alternatív eljárás lehet például az utólagos pénzbevételek vizsgálata az azok forrására vonatkozó bizonyítékkal és a pénzbevételekkel rendezni szándékozott tételekkel együtt

3. Az eltérések és hibás állítások jellege és oka

„A könyvvizsgálónak meg kell vizsgálnia az azonosított eltérések vagy hibás állítások jellegét és okát és értékelnie kell az azok által a könyvvizsgálóati eljárás céljára és a könyvvizsgálat egyéb területeire gyakorolt lehetséges hatást”

- Közös jellemzővel rendelkező eltérések, hibás állítások (pl: egyezik az ügylet típusa, helye termékcsoport, időszak)
- Szándékosság, csalás lehetősége
- Vizsgálat kiterjesztése a sokaság minden közös jellemzővel rendelkező tételére

Ha a könyvvizsgáló a felfedezett hibás állítást vagy eltérést anomáliának tekint

- bizonyosságot kell szereznie arról, hogy ez a sokaság tekintetében nem reprezentatív
- további bizonyítékok szükségesek arra vonatkozóan, hogy ez a sokaság többi részére nincs hatással

4.A hibás állítások kivetítése

„Az adatok tesztelése esetén a könyvvizsgálónak a mintában talált hibás állításokat ki kell vetítenie a sokaságra”

- Célja, hogy átfogó képet kapjon a hibás állítás nagyságrendjéről
- Kontrollok tesztelése esetén nincs szükség az eltérések explicit kivetítésére, mivel a mintára vonatkozó eltérési szint egyben a sokaság teljességére vonatkozó kivetített eltérési szint is

5.A könyvvizsgálati mintavételezés eredményeinek értékelése

A könyvvizsgálónak értékelnie kell:

- a minta eredményeit
- a könyvvizsgálati mintavételezés alkalmazása ésszer alapot nyújtott-e a tesztelt sokaságra vonatkozó következtetésekhez.

Kontrollok tesztelése esetében a minta váratlanul magas eltérési szintje a lényeges hibás állítás becsült kockázatának növekedését eredményezheti

Adatok tesztelése esetében az egy mintában el forduló váratlanul magas összeg hibás állítás miatt, arra vonatkozó további könyvvizsgálati bizonyíték hiányában, hogy nincs lényeges hibás állítás, a könyvvizsgáló úgy vélheti, hogy egy ügyletcsoport vagy számlaeigenleg lényeges hibás állítást tartalmaz.

5.A könyvvizsgálati mintavételezés eredményeinek értékelése

Adatok tesztelése esetében a **kivetített hibás állítás plusz az anomáliás hibás állítás**, (ha van ilyen)

- adja a könyvvizsgálónak a sokaságban el forduló hibás állításokkal kapcsolatos legjobb becslését.
- meghaladja az elfogadható hibás állítás mértékét, a minta nem nyújt ésszer alapot a tesztelt sokaságra vonatkozó következtetések levonásához.

Valamint, ha a **kivetített hibás állítás nagyobb mérték , mint a könyvvizsgálónak a minta méretének meghatározásához felhasznált, hibás állítással kapcsolatos várakozásai**

- elfogadhatatlan mérték mintavételezési kockázat állhat fenn abban a tekintetben (sokaságban el forduló tényleges hibás állítás mértéke > elfogadható hibás állítás mértékét)
- Az egyéb könyvvizsgálati eljárások eredményeinek figyelembevétele segítséget nyújt a könyvvizsgálónak annak a kockázatnak a felmérésében, hogy a sokaságban el forduló tényleges hibás állítás az elfogadható hibás állítás mértékét meghaladja
- A kockázat csökkenthet , ha további könyvvizsgálati bizonyítékok szereznek

5. A könyvvizsgálati mintavételezés eredményeinek értékelése

Ha a könyvvizsgáló arra a következtetésre jut, hogy a könyvvizsgálati mintavételezés nem nyújtott ésszer alapot a tesztelt sokaságra vonatkozó következtetések levonásához, a könyvvizsgáló:

➢ kérheti a vezetést arra, hogy vizsgálják meg az azonosított hibás állításokat és a további hibás állítások esélyét és tegyék meg a szükséges helyesbítéseket, vagy

➢ a további könyvvizsgálati eljárások jellegét, ütemezését és terjedelmét úgy igazíthatja, hogy a szükséges bizonyosságot a leginkább elérje. Például kontrollok tesztelése esetében a könyvvizsgáló **növelheti a minta méretét, tesztelhet egy alternatív kontrollt vagy módosíthatja a kapcsolódó alapvet vizsgálati eljárásokat.**

**Köszönöm a
figyelmet**